

SỰ VỘI VÀNG TRONG QUYẾT ĐỊNH 242 CỦA BỘ LAO ĐỘNG - THƯƠNG BINH - XÃ HỘI

PHẠM CHÍ DŨNG

Trong tình hình đầu tư nước ngoài (DTNN) đang tăng lên một cách tương đối nhanh, ngày 5.5.1992, Bộ Lao động-thương binh-Xã hội (LĐ-TB-XH) lại ra quyết định 242 về việc giảm mức lương tối thiểu trong các xí nghiệp có vốn DTNN tổng 35 USD/người/tháng ở các đô thị loại như TP Hồ Chí Minh, Hà Nội, và 30 USD/người/tháng ở các nơi khác.

Có thể nói đây là một sự vội vàng ông nhân thức về các nguyên nhân gây nên chế độ DTNN. Chúng ta đều biết rằng từ nhiều năm nay, do tình hình kinh tế đang di chuyển vào những nước có nền kinh tế thị trường, có cơ chế cạnh tranh, nên các xí nghiệp, doanh nghiệp công nghiệp và trình độ dân trí tương đối cao. Ngay bản thân các yếu tố này đã có sự mâu thuẫn, chẳng hạn như một quốc gia có nền kinh tế ổn định hoặc cơ sở hạ tầng bảo đảm thì không bao giờ thu nhập bình quân đầu người thấp dưới 500 USD/năm, do đó giá nhân công cũng không thể rơi xuống mức này.

Hiện nay VN với mức thu nhập bình quân đầu người hàng năm là 170 USD, xếp vào một trong những nước nghèo nhất thế giới. Đó cũng là lý do tại sao chúng ta cần đến vốn nước ngoài. Nhưng chúng ta phải đánh giá được trong các yếu tố cần thu hút DTNN, đâu là yếu tố chính, đồng thời phải căn cứ vào mối quan hệ cung cầu về lao động trên bình diện quốc tế. Theo tôi, những nguyên nhân quan trọng nhất hạn chế DTNN có thể kể ra như sau:

1. Chính trị: VN vẫn đang còn chịu áp lực cấm vận nặng nề của Mỹ. Tuy vậy, ngay trong thời gian chịu cấm vận, sau khi rút DTNN tại VN ra đời, tốc độ tăng trưởng DTNN cao: năm 1991 bằng cả hai năm 1989, 1990 cộng lại; cho đến nay số vốn DTNN đã lên đến trên 3 tỷ USD. Có nhiều thông tin cho thấy khả năng Mỹ đang từ bỏ từng phần để tiến tới bãi bỏ hoàn toàn lệnh cấm vận vào cuối 1/1993, đồng thời cũng có nhiều dấu hiệu cho thấy các công ty nước ngoài ngày càng đặc biệt quan tâm đến các dự án đầu tư của VN, dù là ở lĩnh vực xây dựng hạ tầng cơ sở - một ngành thu hút lợi nhuận.

2. Kinh tế: Được biểu trưng chủ yếu là tốc độ lạm phát. Theo đánh giá của Ngân hàng Thế giới, để có thể trở thành một trong những nước thu hút mạnh vốn DTNN, VN phải đưa tỷ lệ lạm phát xuống dưới 15%/năm.

3. Hạ tầng cơ sở: Tất cả các lĩnh vực đường sá, cầu phà, cấp thoát nước, vận tải công cộng, điện và viễn thông đều thiếu là những mối lo ngại chung về điều

kiện làm việc và điều kiện kinh doanh của các nhà DTNN.

4. Thủ tục hành chính:

Thủ tục hành chính nói chung và thủ tục xin giấy đầu tư nói riêng có lúc đã trở thành nguyên nhân chính, gây khó khăn tối đa (cả nghĩa đen lẫn nghĩa bóng) cho các dự án liên doanh.

Theo các cơ sở đã trình bày trên, tôi loại trừ yếu tố mức lương tối thiểu cao đã làm hạn chế DTNN (Mức lương này cao theo tinh thần của QĐ 242 và theo nhận thức của Bộ). Tiếp theo, tôi xin phân tích các khía cạnh bất hợp lý trong việc giảm mức lương tối thiểu xuống 30-35 USD/người/tháng (lấy tỷ giá 11.000đ/USD):

1/ Cường độ lao động và thời gian lao động thực sự hiện nay ở các xí nghiệp có vốn DTNN thường cao hơn các xí nghiệp VN 1,7-2,1 lần.

Thu nhập bình quân trong các xí nghiệp VN hiện nay khoảng 300.000đ/tháng, do đó trong các xí nghiệp có vốn DTNN thu nhập phải là 510.000đ - 630.000đ/tháng. Tương đương 46 USD - 57,2 USD/tháng.

2/ Qua một thời gian dài, người nước ngoài vẫn chỉ phản nản chủ yếu về lệnh cấm vận, lạm phát, hạ tầng cơ sở và thủ tục mà ít đề cập đến mức lương. Hơn nữa nếu so sánh với một số nước Đông Nam Á thì mức lương tối thiểu hay bình quân của ta cũng chỉ bằng 1/3 - 1/2 họ.

3/ Ngay sau khi QĐ 242 ra đời, một giáo sư người Úc đã nói với tôi: "Dùng nghĩ rằng giảm lương sẽ chỉ có lợi, mà bên cạnh đó còn có cái hại. Đó là thái độ lao động già đời của công nhân, những người vốn đã quen nhận mức lương cao hơn". Cùng với

một số ý kiến khác, có thể kết luận chắc chắn rằng việc giảm lương sẽ dẫn đến giảm năng suất và hiệu quả lao động.

Hơn nữa, việc giảm mức lương tối thiểu sẽ dẫn đến giảm tương ứng các mức lương khác của thợ bậc cao, chuyên viên, cán bộ, dẫn đến giảm thuế thu nhập của ngân sách quốc gia. Ở Thành phố Hồ Chí Minh, nếu chỉ tính theo số liệu hiện nay thì có khoảng 500 viên chức làm việc trong các xí nghiệp có vốn DTNN, với mức lương trung bình 150 USD/tháng. Nếu giảm mức lương tối thiểu từ 50 USD xuống 35 USD/tháng thì mức lương trung bình sẽ giảm xuống còn 105 USD/tháng. Như vậy người lao động thiệt mất 45 USD/tháng và thành phố thiệt mất 45 USD x 0,64% x 500 người = 14.400 USD/tháng hay 172.800 USD/năm phần thuế thu nhập.

4/ Nếu so sánh với các nước đang phát triển, thu nhập bình quân đầu người của họ là 1800 USD/tháng, trong đó thu nhập đủ sống khoảng 40% tương đương 720 USD. Do vậy ở VN, với mức thu nhập đủ sống là 300.000đ x 1 tháng thì mức thu nhập bình quân phải là 300.000đ x 100/40 = 750.000đ/tháng = 68USD/tháng.

5/ Cuối cùng phải đặt câu hỏi: Tại sao Bộ LĐ-TB-XH, một cơ quan nhà nước đại diện cho quyền lợi người lao động, lại cho ra một quyết định vội vàng, hạ thấp giá trị sức lao động đến như vậy?

Do đó, đề nghị Bộ LĐ-TB-XH sớm có biện pháp cứu xét để thu hồi Quyết định 242, đồng thời ra văn bản giữ nguyên mức lương tối thiểu trong các xí nghiệp có vốn DTNN là 50USD/người/tháng, bảo vệ quyền lợi của người lao động VN.

PCD

Ảnh: PHAN BÁ ĐƯƠNG

PHÁT TRIỂN KINH TẾ 25